

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 9.6.2003 60. vuosikerta Numero 2 Sivu 6

Sonnivasikat laitumelle

Janne Kiljala ja Arto Huuskonen, MTT

Ayrshirerotuiset sonnivasikat kasvoivat hyvin laitumella. Keskimääräinen elopainon kehitys 115 päivän laidunnuksessa oli 1 240 grammaa päivässä. Vasikat olivat laitumelle tullessaan noin kolmen kuukauden ikäisiä ja laidunnuksen lopussa noin seitsemän kuukautta vanhoja. Totutuksen jälkeen sähköaita kahdella langalla riitti pitämään eläimet aitauksessa.

Luomutuotantosääntöjen mukaan nautojen tulee päästä ulkoilemaan ympäri vuoden. Lisäksi niiden on päästävä laitumelle päivittäin. Yli vuoden ikäisten sonnien osalta laiduntamisvaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa siten, että niiden tulee päästä vähintään ulkotarhaan tai jaloittelualueelle. Suomessa lypsyrotuiset sonnit eivät ole perinteisesti olleet laitumella, vaan niitä on kasvatettu sisätiloissa. Sieltä eläimet voivat mennä ulos jaloittelutarhaan. MTT:n kokeessa selvitettiin, miten sonnivasikoiden laidunnus voidaan järjestää.

Näin laidunnuskoe tehtiin

Laidunnuskoe suoritettiin MTT:n Pohjois-Pohjanmaan tutkimusasemalla Ruukissa. Koe alkoi kesäkuussa ja päättyi syyskuun lopussa 2002, jolloin vasikat olivat noin seitsemän kuukauden ikäisiä. Kokeessa oli 12 Ayrshire-rotuista sonnivasikkaa. Ne tulivat varhaisvälityksestä noin kahden viikon ikäisinä. Vasikat siirrettiin kylmäpihattoon kahden kuukauden iässä toukokuun puolivälissä ja laitumelle kesäkuun alussa.

Laidun ei ollut välittömästi pihatton läheisyydessä. Niinpä laitumen yhteyteen jouduttiin rakentamaan kevyt eläinsuoja, joka kuivitettiin tarvittaessa. Kuivikkeita ei juuri tarvittu, sillä vasikat oleskelivat suurimman osan ajasta laitumella. Suojaan ne hakeutuivat vain kovalla auringonpaisteella.

Sähköaitaus piti vasikat kurissa

Eläimet siirrettiin laitumelle yhteen ryhmään. Tavoitteena ei ollut vertailla eri laidunnusmenetelmiä, vaan selvittää sopiva aitausmenetelmä. Laidun aidattiin sähköaidalla. Aluksi ongelmana oli saada eläimet totutettua sähköön. Parhaaksi ratkaisuksi osoittautui se, että pihatton yksi seinä korvattiin sähköaidalla, jolloin vasikat tottuivat siihen jo ennen laitumelle laskua. Eläinten opittua pelkäämään sähköaitaa ei karkaamistapauksia enää ilmennyt. Aitatonpaksi valittiin lasikuituinen aitatonlppa, jonka korkeus oli 110 senttimetriä. Tolpan korkeus oli riittävä vielä loppukesälläkin, jolloin eläimet olivat puolivuotiaita. Sinkitty rautalanka oli

luotettavampi kuin muovilanka, joka katkesi herkästi ja alkoi vuotaa.

Tarjolle laadukasta laidunta

Laidunkasvatuksen perusedellytys on, että eläimet saavat koko ajan hyvälaatuista ruohoa. Tämän takia vasikoita siirrettiin laitumen eri osiin laitumen kulumisen ja syöttämisen mukaan. Laidunala koostui monivuotisesta timotei-, nurminata- ja alsikeapilaseoksesta sekä yksivuotisesta kaura-, rehuvirna- ja italianraiheinäseoksesta. Virna menestyi laitumessa varsin heikosti, ja yksivuotisen laitumen sato muodostuikin lähes täysin kaurasta ja raiheinästä. Sekä monivuotinen että yksivuotinen laidun oli jaettu kolmeen laidunlohkoon. Keskimääräinen syöttöaika yhdellä lohkolla oli noin viikko. Yhteensä laidunalaa oli noin kolme hehtaaria, josta monivuotista ja yksivuotista nurmea yhtä paljon.

Laidunnus aloitettiin monivuotiselta nurmelta, josta ehdittiin laiduntaa kolmannes. Loput paalattiin säilörehuksi. 18.6.–26.7. ja 20.8.–9.9. välisen ajan vasikat laidunsivat yksivuotista nurmea ja muina aikoina monivuotista nurmea. Ruohon laatu oli koko kokeen ajan erittäin hyvä. Sen sulavuus eli D-arvo oli 69–79. Ruohossa oli NDF-kuitua keskimäärin 48 % ja raakavalkuaista 17,2 % kuiva-aineesta.

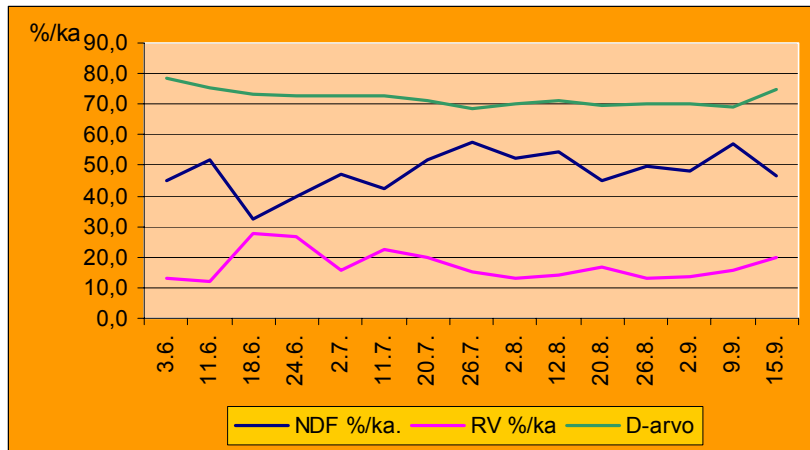
Lisäksi kotoista viljaa

Laidunrehun lisäksi vasikat saivat väkirehuseosta, joka koostui litistetystä ohrasta (75 %) ja rypsirouheesta (20 %). Myös kivennäisten (5 %) ja vitamiinien saannista huolehdittiin. Väkirehua annettiin keskimäärin kaksi kiloa eläintä kohden päivässä. Annos oli varsin suuri, joten se jaettiin kahteen osaan. Tarvittaessa väkirehuannosta joko pienennettiin tai suurennettiin laidunruohon saatavuuden mukaan.

Vasikat kasvoivat hyvin

Laidunnus kesti yhteensä 115 vuorokautta. Kokeen alussa vasikat painoivat noin 102 kiloa ja sen lopussa 245 kiloa. Ne kasvoivat päivässä keskimäärin 1 240 grammaa. Kasvutulos laitumella oli varsin hyvä, sillä Pohjois-Pohjanmaan tutkimusaseman navetassa karsinakasvatuksessa olleiden sonnivasikoiden keskimääräiset päiväkasvut ovat vastaavassa iässä olleet yleensä 1200–1300 grammaa.

Lisätietoja: janne.kiljala@mtt.fi
puh. (08) 2708 4510

Laidunruohon koostumus Ruukissa kesällä 2002.